DE FINANCIËLE SITUATIE VAN DE VLAAMSE LOKALE BESTUREN

STATISTISCH OVERZICHT VAN 2018 EN 2019

Belfius
Bank & Verzekeringen

INHOUDSTAFEL

INLEIDING 3

DE VLAAMSE LOKALE BESTUREN 4
Exploitatie-uitgaven 5
Exploitatie-ontvangsten 6
Evenwicht 7
Investeringen 7

VLAAMSE GEMEENTEN 8
Exploitatie-uitgaven 8
Exploitatie-ontvangsten 10
Investeringen 12
Liquiditeitenbudget 13
Evenwicht 13

VLAAMSE OCMW'S 14
Exploitatie-uitgaven 14
Exploitatie-ontvangsten 16
Evenwicht 17
Investeringen 17

VLAAMSE PROVINCIES 18
Exploitatie-uitgaven 18
Exploitatie-ontvangsten 19
Investeringen 20
Liquiditeitenbudget 21
Evenwicht 21

VLAAMSE POLITIEZONES 22
Exploitatie-uitgaven 22
Exploitatie-ontvangsten 23
Evenwicht 23

VLAAMSE HULPVERLENINGSZONES 24
Exploitatie-uitgaven 24
Exploitatie-ontvangsten 25
Investeringen 25
Evenwicht 25

INLEIDING

Nu in 2019 de fusie van een aantal gemeenten een feit is en de integratie van gemeenten en OCMW's in uitvoering is, telt Vlaanderen 300 (gemeente)besturen. Ze vormen de kern van de lokale sector. Daarnaast bestaan er nog meer dan 100 autonome gemeentebedrijven (AGB), een 10-tal autonome provinciebedrijven (APB), 50 OCMW-verenigingen, 109 lokale politiezones en 20 hulpverleningszones (brandweer). Een 100-tal intercommunales nemen we niet mee in deze analyse.

Deze andere lokale besturen oefenen voornamelijk activiteiten uit die gemeenten, OCMW's en provincies hen toevertrouwen.

Lokale besturen zijn belangrijke spelers voor de lokale en regionale economie door de werkgelegenheid die ze creëren en door de impact van hun exploitatie en investeringen.

Samen voorzien de Vlaamse lokale besturen in 2019 in een uitgavenbudget van meer dan 21 miljard euro[1], waaronder 3,9 miljard euro aan investeringen.

Deze Belfius-analyse biedt een cijferoverzicht van de uitgaven en ontvangsten in de **budgetten van 2019**. Voor BBC-besturen is er ook een synthese van de **jaarrekening 2018** per type lokaal bestuur[2].

Het gaat meer bepaald om de optelsom van Vlaamse gemeenten, autonome gemeentebedrijven (AGB), OCMW's, OCMW-voorzieningen, provincies en autonome provinciebedrijven (APB), aangevuld met Vlaamse politiezones[3] en bijna alle (19/20) Vlaamse hulpverleningszones.

De officieel gehanteerde ESR-perimeter (S1313) gaat ruimer dan deze toegepast in de Belfius-analyse, omdat die perimeter ook een aantal intercommunales opneemt (voornamelijk afvalintercommunales en intercommunales voor streekontwikkeling).

De Belfius-analyse vergelijkt budgetgegevens op basis van de sociaal-economische typologie van gemeenten[4], beperkt tot de hoofdgroepen, en de clusters voor politie- en hulpverleningszones zoals gedefinieerd door de FOD Binnenlandse Zaken.

Meer gedetailleerde statistische bijlagen vindt u op belfius.be/studies.

De initiële budgetten 2019 van lokale besturen zijn de eerste goedgekeurde budgetten sinds de lokale verkiezingen van 2018. Ze moeten in eerste instantie als technische documenten worden gezien, want door de periode van hun opmaak dragen ze nog niet noodzakelijk de beleidsstempel van de nieuwe politieke ploeg .

De lokale bestuursperiode heeft te kampen met een moeilijke financiële context, met voortdurend oplopende uitgaven (voor sociale bijstand, veiligheid…) tegenover steeds trager groeiende inkomsten. Voor een gedetailleerde toelichting over de vele maatschappelijke uitdagingen voor lokale bestuurders (vergrijzing, duurzame ontwikkeling, digitale (r)evolutie enz.) verwijzen we naar ons dossier **"De financiële uitdagingen van onze gemeenten"**.

De problematiek rond de financiering van de pensioenlasten van het statutair personeel vormt tijdens de eerstvolgende jaren van de bestuursperiode 2020-2025 alvast één van de belangrijkste financiële uitdagingen voor lokale bestuurders. (cf. persbericht van 25 juni 2019 – **"Bij drie op de vier gemeenten komt boemerang van de pensioenlasten hard aan"**.

(1) Niet-geconsolideerd. De optelling is daarom met circa 3 miljard euro overschat, nl. 2,5 miljard euro aan werkingstoelagen tussen verbonden besturen en een half miljard euro aan onderlinge investeringstoelagen.
(2) Databron voor budget, meerjarenplan en jaarrekening van BBC-besturen: Lokaal Bestuur Vlaanderen
(3) Om te kunnen extrapoleren verzamelde Belfius Research 81 van de 109 begrotingen 2019 van de Vlaamse politiezones. Die vertegenwoordigen 70% van de bevolking.
(4) https://research.belfius.be/nl/typologie-gemeenten/

DE VLAAMSE LOKALE BESTUREN

In 2019 telt Vlaanderen 300 (gemeente)besturen en 5 provincies. Ze vormen de kern van de lokale sector. Daarnaast bestaan er nog andere lokale besturen die voornamelijk activiteiten uitoefenen die gemeenten, OCMW's en provincies hen toevertrouwen. Dit gaat om meer dan 100 autonome gemeentebedrijven (AGB's), een 10-tal autonome provinciebedrijven (APB's), 50 OCMW-verenigingen, 109 lokale politiezones en 20 hulpverleningszones (brandweer). Een 100-tal intercommunales nemen we niet mee in deze analyse.

Opgeteld bedraagt het uitgavenbudget van al deze lokale besturen in 2019 meer dan 21 miljard euro, waarvan 7% voor kredietaflossing en 19% voor investeringsuitgaven (3,9 miljard euro) bestemd is.

Om het financieel evenwicht van verbonden lokale besturen - zoals het vroegere OCMW, autonome gemeente- en provinciebedrijven (AGB en APB), politiezone en hulpverleningszone - te verzekeren, dient een deel van dit uitgavenbudget om werkingstoelagen te verstrekken. De optelsom is daarom met circa 3 miljard euro overschat, nl. 2,5 miljard euro aan werkingstoelagen en een half miljard euro aan onderlinge investeringstoelagen die een eerder beperkt bedrag in het totaal vormen.

Bij de lokale overheden nemen de gemeenten 53% van de totale uitgaven voor hun rekening. Ze vormen samen met OCMW's de kern van de lokale sector (71%).

Samenstelling uitgaven – Budget 2019

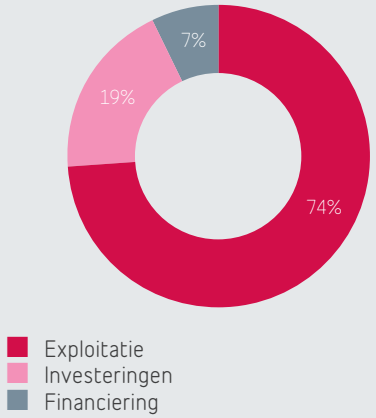

Vlaamse lokale besturen

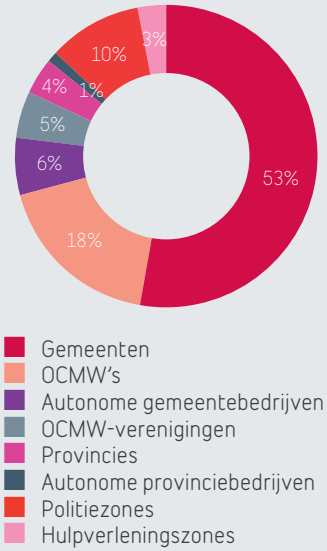

EXPLOITATIE-UITGAVEN

De structuur van de exploitatiebudgetten blijft relatief stabiel: in 2019 nemen de personeelsuitgaven meer dan de helft van het budget in, terwijl werkingskosten en toegestane werkingssubsidies elk 21%.

Volgens de RSZ-statistieken kwam eind 2018 het aantal personeelsleden bij de Vlaamse lokale besturen uit op 141.130 voltijdse equivalenten (vte), een toename van 518 vte's of 0,4% in vergelijking met het jaar ervoor.

Vooral het aantal contractuele ambtenaren nam toe (+ 2.291 vte), terwijl het aantal vastbenoemden verder terugliep (-1.772 vte's). Door het afnemen van hun aandeel tot 39,1% einde 2018, verscherpt de situatie voor de financiering van het pensioenstelsel voor vastbenoemd personeel (cf. "De uitdagingen voor onze gemeenten").

Lokale besturen met beleids- en beheerscyclus (BBC) – jaarrekening 2018

De exploitatie-uitgaven in de jaarrekening 2018 liggen lager dan in het budget. De cijfers geven een beeld van de optelsom voor gemeenten, AGB's, OCMW's, OCMW-voorzieningen, provincies en APB's.

De exploitatie-uitgaven 2018 liggen 2,2% hoger dan het jaar ervoor.

Exploitatie-uitgaven – Budget 2019

	In miljoen EUR	In EUR/inw.
Werking	3.597,8	530,6
Personeel(1)	8.839,2	1.185,6
Individuele hulpverlening door het OCMW	620,4	94,2
Toegestane werkingssubsidies	3.601,6	545,2
Andere operationele uitgaven	95,1	14,4
Financiële uitgaven(2)	401,7	57,3
EXPLOITATIE-UITGAVEN LOKALE SECTOR	17.155,8	2.427,3
Gemeenten	9.080,9	1.378
OCMW's	3.134,4	476
Autonome gemeentebedrijven	1.119,0	170
OCMW-verenigingen	821,7	125
Provincies	728,9	111
Autonome provinciebedrijven	134,0	20
Politiezones	1.689,5	74
Hulpverleningszones	447,4	74
EXPLOITATIE-UITGAVEN LOKALE SECTOR	17.155,8	2.427,3

Indeling exploitatie-uitgaven - Budget 2019

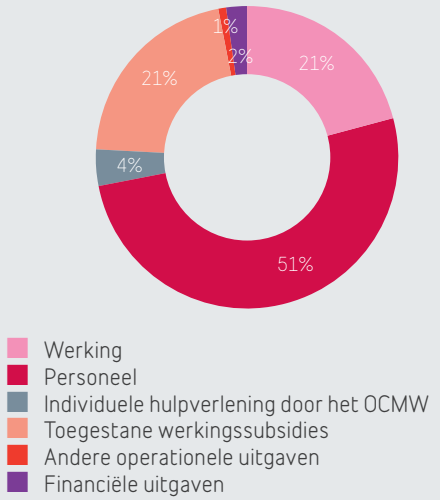

Exploitatie-uitgaven BBC-besturen – Jaarrekening 2018

	In miljoen EUR	In EUR/inw.
Werkingskosten	2.839,6	433
Personeelsuitgaven(1)	6.382,9	1.079
Individuele hulpverlening door het OCMW	581,1	579
Toegestane werkingssubsidies	3.506,4	45
Andere operationele uitgaven	81,7	12
Financiële uitgaven(2)	289,7	44
EXPLOITATIE-UITGAVEN BBC-BESTUREN	13.681,4	2.193
Gemeenten	8.478,8	1.400
OCMW's	3.070,4	469
Autonome gemeentebedrijven	608,2	92
OCMW-verenigingen	724,9	110
Provincies	665,0	101
Autonome provinciebedrijven	134,0	20
EXPLOITATIE-UITGAVEN BBC-BESTUREN	13.681,4	2.193

(1) Zonder loonsubsidies onderwijzend personeel
(2) Zonder kapitaalaflossingen van leningen voor BBC-besturen

EXPLOITATIE-ONTVANGSTEN

Lokale besturen halen exploitatie-ontvangsten uit 3 grote stromen:

- fondsen en werkingssubsidies die ze krijgen van andere overheden(1)
- bijdragen van gezinnen en bedrijven in de lokale belastingen
- opbrengsten van eigen activiteiten en werking

Gemeenten en provincies zijn als lokaal bestuur bevoegd om belastingen te heffen. Deze ontvangst is voor hen het belangrijkste type. Het Gemeentefonds en andere fondsen stromen voornamelijk naar gemeenten en OCMW's. In de ontvangen werkingssubsidies zit 2,5 miljard euro vervat aan onderlinge werkingstoelagen tussen besturen.

Sinds het samensmelten van gemeenten en OCMW's is het berekenen van de netto-evolutie van exploitatie-ontvangsten van de lokale sector in het budget 2019 niet erg zinvol. De ontvangsten van OCMW's gaan immers fors achteruit nu de gemeentetoelage geleidelijk wegvalt. U vindt de details per bestuurstype in de volgende hoofdstukken.

Lokale besturen met beleids- en beheerscyclus (BBC) – jaarrekening 2018

De exploitatie-ontvangsten in de jaarrekening 2018 sluiten sterk aan bij de cijfers van het budget. De optelsom voor gemeenten, AGB's, OCMW's, OCMW-voorzieningen, provincies en APB's toont aan dat exploitatie-ontvangsten in 2018 slechts 0,6% hoger liggen dan het jaar ervoor.

Daarmee valt de groei van de ontvangsten in 2018 bijna stil, terwijl de exploitatie-uitgaven met 2,2% toenemen.

(1) Zonder de loonsubsidies voor onderwijzend personeel.

Exploitatie-ontvangsten – Budget 2019

	In miljoen EUR	In EUR/inw.
Ontvangsten uit werking	2.738,2	410,3
Fiscale ontvangsten en boetes	5.832,2	885,1
Werkingssubsidies	8.514,9	978,8
Recuperatie individuele hulpverlening OCMW	120,0	18,2
Andere operationele ontvangsten	436,2	66,2
Financiële opbrengsten	399,5	59,7
EXPLOITATIE-ONTVANGSTEN	18.072,9	2.751,7
Gemeenten	9.980,0	1.515
OCMW's	3.058,6	464
Autonome gemeentebedrijven	1.224,6	186
OCMW-verenigingen	866,8	132
Provincies	774,9	118
Autonome provinciebedrijven	61,9	9
Politiezones	1.662,8	255
Hulpverleningszones	443,3	73
EXPLOITATIE-UITGAVEN LOKALE SECTOR	18.072,9	2.751,7

Exploitatie-ontvangsten - Budget 2019

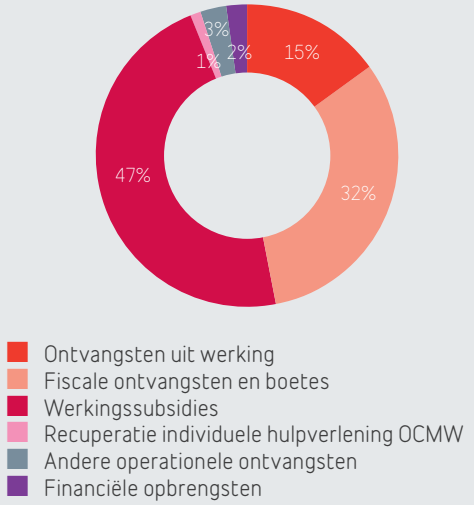

Exploitatie-ontvangsten BBC-besturen – Jaarrekening 2018

	In miljoen EUR	In EUR/inw.
Ontvangsten uit werking	2.566,9	392
Fiscale ontvangsten en boetes	5.744,9	877
Werkingssubsidies	6.306,3	1.068
Recuperatie individuele hulpverlening OCMW	113,1	17
Andere operationele ontvangsten	459,2	70
Financiële opbrengsten	426,7	65
EXPLOITATIE-ONTVANGSTEN	15.617,1	2.489,3
Gemeenten	9.844,1	1.608,3
OCMW's	3233,6	493,5
Autonome gemeentebedrijven	712,7	108,8
OCMW-verenigingen	789,1	120,4
Provincies	917,4	140,0
Autonome provinciebedrijven	120,2	18,3
EXPLOITATIE-ONTVANGSTEN	15.617,1	2.489,3

EVENWICHT

In het budget 2019 kunnen de **BBC-besturen** samen een positieve autofinancieringsmarge (AFM) van 193 miljoen euro voorleggen. Dit is 1,6% van de exploitatie-ontvangsten. Het zijn voornamelijk de gemeenten die deze buffer in hun exploitatiebudget kunnen behouden.

Dat is ook zo in de jaarrekening 2018 waar de AFM met meer dan 1 miljard euro een pak hoger ligt, voornamelijk door de buffer die de gemeenten aanhouden (7,8% van hun exploitatie-ontvangsten).

Voor **politie- en hulpverleningszones** gelden de evenwichtsregels van de "Nieuwe Gemeentelijke Boekhouding". Beide zonetypes vertonen in het budget 2019 een lichtjes negatief saldo voor het eigen dienstjaar en een positief saldo voor het algemeen totaal, waarbij met de resultaten van de vorige boekjaren en de overboekingen rekening wordt gehouden.

INVESTERINGEN

De lokale besturen ramen in hun budget 2019 de investeringsuitgaven op 4,4 miljard euro. Gemeenten en provincies begroten een hoger bedrag dan het jaar ervoor. Voor de gemeenten als belangrijkste lokale investeerder gaat dit om een lichte toename van 1,8%.

In realiteit worden niet alle investeringen binnen hetzelfde jaar uitgevoerd. Daarom bedraagt in de jaarrekening 2018 het volume aan investeringsuitgaven van de Vlaamse lokale besturen slechts 3,1 miljard euro (zonder de investeringen in financiële vaste activa).

Liquiditeitenbudget – Budget 2019

	Gemeenten	OCMW's	Provincies	Totaal
EXPLOITATIEBUDGET	899,1	-75,8	46,0	869,3
Exploitatie-uitgaven	9.080,9	3.134,4	728,9	12.944,2
Exploitatie-ontvangsten	9.980,0	3.058,6	774,9	13.813,4
INVESTERINGSBUDGET	-2.284,1	23,1	-200,4	-2.461,4
Investeringsuitgaven	3.162,4	143,5	239,2	3.545,1
Investeringsontvangsten	878,3	166,6	38,8	1.083,7
SALDO EXPLOITATIE EN INVESTERINGEN	-1.385,0	-52,7	-154,4	-1.592,1
FINANCIERING	848,0	-258,7	-1,4	588,0
Financieringsuitgaven	1.075,9	390,9	84,3	1.551,1
Financieringsontvangsten	1.923,9	132,2	82,9	2.139,0
BUDGETTAIR RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR	-537,0	-311,4	-155,8	-1.004,1

AFM BBC-besturen – Jaarrekening 2018

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In % Exploitatie-ontvangsten
AFM	1.044,8	159,4	6,7%
Gemeenten	766,3	117	7,8%
OCMW's	99,3	15	0,5%
Autonome gemeentebedrijven	39,3	6	0,8%
OCMW-verenigingen	38,9	6	0,8%
Provincies	87,4	13	1,5%
Autonome provinciebedrijven	13,7	2	1,7%

Investeringsuitgaven (zonder FVA)

	Jaarrekening 2018		Budget 2019		Evolutie budget 2018-2019
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In miljoen EUR	In EUR/inw.	
Gemeenten	2.171,3	331,3	3.111,8	472,3	1,8%
OCMW's	258,1	39,4	135,1	20,5	-40,2%
Autonome gemeentebedrijven	324,7	49,5	601,6	91,3	-
OCMW-verenigingen	123,4	39,4	177,7	20,5	-
Provincies	201,2	30,7	238,9	36,3	16,6%
Autonome provinciebedrijven	10,2	1,6	10,5	1,6	-
Politiezones	-	-	87,2	13,0	-
Hulpverleningszones	-	-	63,2	13,0	-
	3.088,9	491,9	4.426,1	642,4	-

VLAAMSE GEMEENTEN

EXPLOITATIE-UITGAVEN

Vlaamse gemeenten schreven in hun budget 2019 voor 9 miljard euro in aan exploitatie-uitgaven, een lichte stijging ten opzichte van het budget van het jaar ervoor. Per inwoner gaat het om 1.378 euro. De jaarrekening 2018 toont aan dat wat werkelijk wordt uitgegeven lager ligt dan wat is begroot (de realisatiegraad is gemiddeld 94,4%).

De personeelsuitgaven nemen hiervan het grootste deel (38%) in, samen met de werkingssubsidies die gemeenten toestaan (36%). Dit weerspiegelt zich in de beleidsdomeinen Veiligheid en Zorg, maar ook in de domeinen Cultuur, Onderwijs en Natuur besteden de gemeenten gemiddeld een groter deel van het budget.

In vergelijking met het jaar ervoor kwam volgens RSZ-statistieken het personeelsbestand van Vlaamse gemeenten (en AGB's) eind 2018 uit op 53.506 voltijdse equivalenten (vte), een toename van 653 vte's of 1,2% in vergelijking met het jaar ervoor.

Vooral het aantal contractuele ambtenaren nam toe (+1.158 vte's), terwijl het aantal vastbenoemden verder terugliep (-504 vte's). Hun aandeel neemt verder af van nog 40,1% in 2015 tot 35,3% einde 2018, wat de situatie voor de financiering van het pensioenstelsel voor vastbenoemd personeel verscherpt (cf. "De uitdagingen voor onze gemeenten").

Exploitatie-uitgaven - 2018-2019

	Jaarrekening 2018		Budget 2019		Evolutie budget 2018-2019
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In miljoen EUR	In EUR/inw.	
Werking	1.741,4	266	1.993,0	302	2,4%
Personeel(1)	3.271,7	499	3.504,9	532	4,2%
Toegestane werkingssubsidies	3.214,6	491	3.257,6	494	3,4%(2)
Andere operationele uitgaven	52,0	8	61,5	9	-8,9%
Financiële uitgaven(3)	199,1	30	263,9	40	-4,8%
EXPLOITATIE-UITGAVEN	8.478,8	1.294	9.080,9	1.378	1,1%

(1) Zonder gesubsidieerd onderwijzend personeel (2018: 106 EUR/inw. en 2019: 109 EUR/inw.)
(2) Berekend zonder de toelage aan het OCMW
(3) Met rentelasten, kapitaalaflossing van leningen niet inbegrepen (BBC)

Exploitatie-uitgaven - Budget 2019

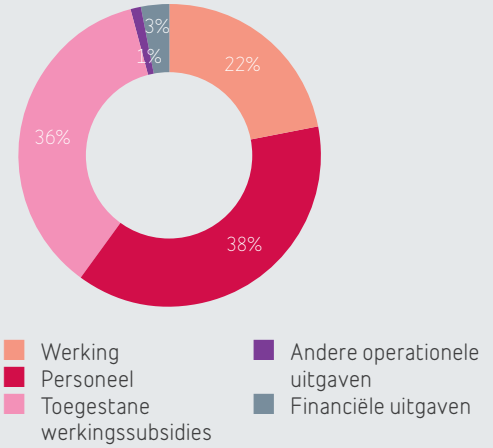

Uitgaven per type personeel - Budget 2019

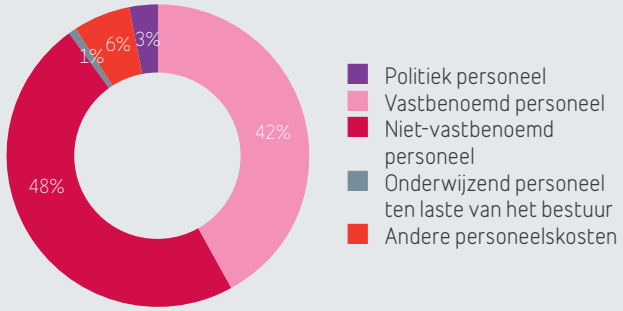

Exploitatie-uitgaven per beleidsdomein (in miljoen EUR)

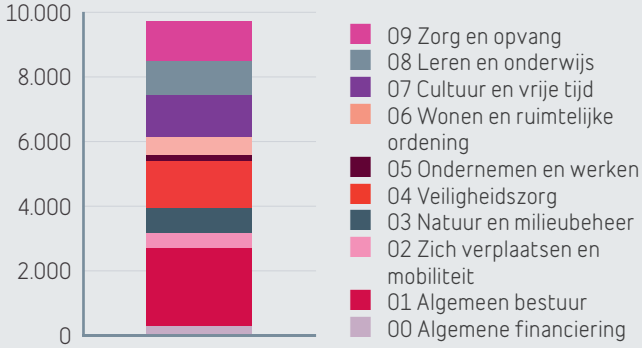

Werkingsuitgaven

De werkingsuitgaven nemen gemiddeld 22% van het budget en groeien iets sterker aan dan de voorbije jaren (+2,4% in 2019).

Financiële uitgaven

De financiële uitgaven (3% van het exploitatiebudget) omvatten onder meer de kosten verbonden aan schulden. Aflossingen van opgenomen leningen en leasings behoren niet tot de exploitatie, maar vallen in de Beheers- en Beleidscyclus (BBC) onder het luik financieringsuitgaven (zie liquiditeitenbudget blz. 13). Dit betekent dat er bovenop de 40 euro per inwoner aan financiële uitgaven, nog gemiddeld 163 euro per inwoner aan vereffening van financiële langetermijnschulden komt.

Toegestane werkingssubsidies

Gemeenten trekken meer dan een derde van het budget 2019 uit om werkingssubsidies toe te kennen. Nu de integratie van gemeenten en OCMW een feit is, valt stilaan de verplichte gemeentelijke bijdrage aan dit verbonden bestuur weg. Om het evenwicht te helpen behouden van politiezones, hulpverleningszones en andere verbonden besturen, trekken gemeenten hun toegestane werkingssubsidies verder met 3,4% op. Maar ook naar huishoudens en verenigingen gaat samen gemiddeld 16% van het gemeentelijke subsidiebudget.

Gemiddeld 158 euro per inwoner gaat naar politiezones en 52 euro per inwoner naar hulpverleningszones.

Toegestane werkingssubsidies - 2018-2019

	Jaarrekening 2018		Budget 2019		Evolutie budget 2018-2019
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In miljoen EUR	In EUR/inw.	
Gemeentetoelage aan OCMW	903,7	138	807,4	123	-
Gemeentetoelage aan politie	974,5	149	1.038,6	158	4,2%
Gemeentetoelage aan hulpverleningszone	333,0	51	341,7	52	2,2%
TOEGESTANE WERKINGSSUBSIDIES	3.214,6	491	3.257,6	494	3,4%

Evolutie van de belangrijkste gemeentetoelagen
(in EUR/inw.)

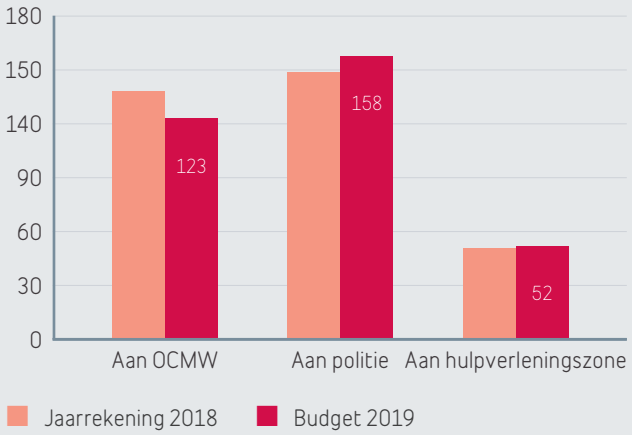

Gemeentetoelage aan - Budget 2019

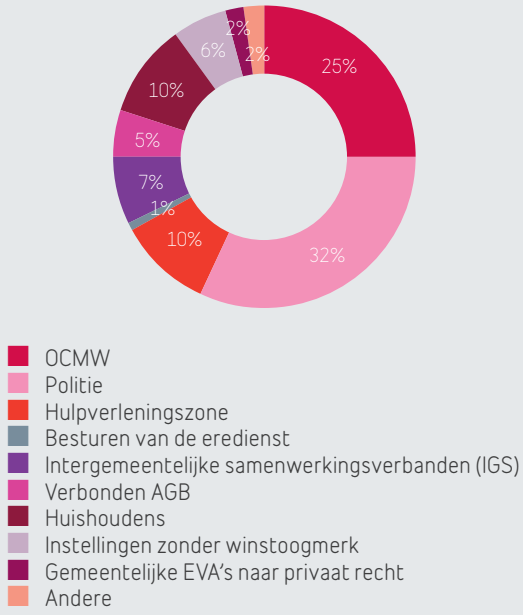

EXPLOITATIE-ONTVANGSTEN

Vlaamse gemeenten schreven in hun budget 2019 voor bijna 10 miljard euro in aan exploitatie-ontvangsten, 2% meer dan in het budget van het jaar ervoor. Per inwoner komt dit neer op 1.515 euro. De werkelijke ontvangsten in de jaarrekening 2018 lagen net iets hoger dan begroot voor dat jaar (de realisatiegraad is gemiddeld 100,6%).

Meer dan de helft hiervan (52%) zijn fiscale ontvangsten en algemene en specifieke werkingssubsidies (35%). Het belang van deze groepen ontvangsten verschilt sterk naargelang het sociaal-economische type van een gemeente(1).

Fondsen en werkingssubsidies zijn relatief belangrijker voor steden, terwijl belastingen een heel belangrijke bron van inkomsten vormen voor kustgemeenten.

(1) Belfius: Sociaal-economische typologie van gemeenten (2017)

Exploitatie-ontvangsten - 2018-2019

	Jaarrekening 2018		Budget 2019		Evolutie budget 2018-2019
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In miljoen EUR	In EUR/inw.	
Ontvangsten uit werking	732,2	112	745,2	113	1,0%
Fiscale ontvangsten en boetes	5.099,6	778	5.201,3	789	1,5%
Werkingssubsidies(1)	3.441,4	525	3.515,9	534	2,7%
Andere operationele ontvangsten	162,6	25	148,1	22	3,7%
Financiële opbrengsten	408,3	62	369,5	56	3,7%
EXPLOITATIE-ONTVANGSTEN	9.844,1	1.502	9.980,0	1.515	2,0%

(1) Zonder gesubsidieerd onderwijzend personeel (2018: 106 EUR/inw. en 2019: 109 EUR/inw.)

Exploitatie-ontvangsten - Budget 2019

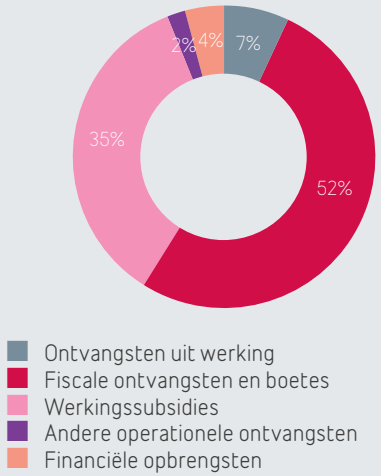

Exploitatie-ontvangsten per cluster - Budget 2019 (in EUR/inw.)

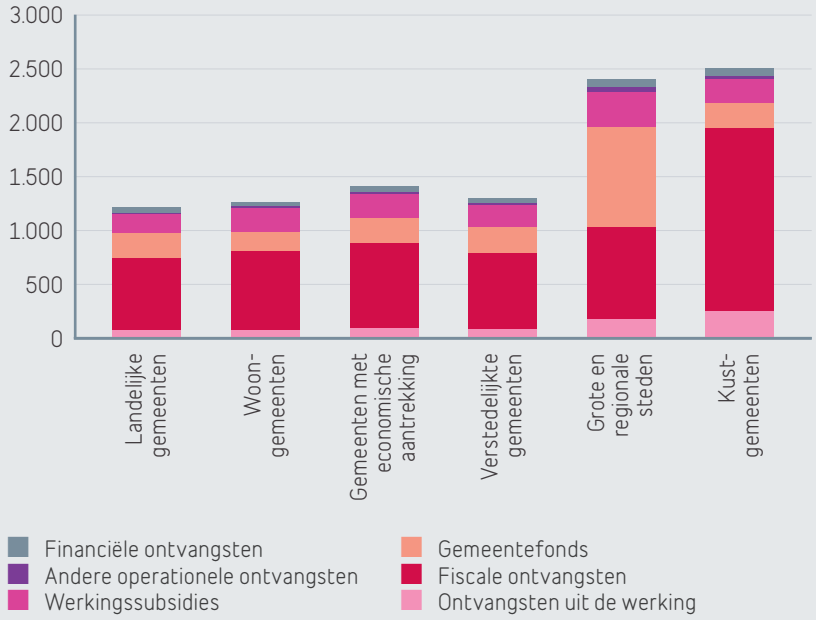

Fiscale ontvangsten

Welk type van belasting de bovenhand haalt, hangt onder meer samen met het sociaal-economische profiel van een gemeente: de belastingbasis verschilt immers tussen woon-gemeenten en gemeenten met een sterke economische aantrekking, net zoals tussen landelijke en verstedelijkte gemeenten (cf. statistische bijlage).

Gemiddeld staan de opcentiemen op de onroerende voor-heffing (OVH) in voor 45% van de belastingontvangsten, tegenover 39% voor de aanvullende personenbelasting (APB). Lokale belastingen van gemeenten zelf beslaan een heel breed gamma en vullen de belastingontvangsten verder met 14% aan.

Bij lokale belastingen zien we dat bedrijfsbelastingen in de brede zin 36 euro per inwoner (32%) opleveren, gevolgd door huisvuilbelastingen in het kader van de "vervuiler betaalt" (23%) en belastingen op het patrimonium (20%).

Sinds 2014 bleef het gemiddeld aantal opcentiemen voor de onroerende voorheffing (880 opc.[1]) stabiel, terwijl de aanslagvoet aanvullende personenbelasting (APB) tegen het einde van de lokale bestuursperiode 2012-2018 lichtjes daalde naar 7,2%. Dat de belastingontvangsten in het budget 2019 toenemen, toont aan dat gemeenten rekening houden met een groeiende belastingbasis (ondanks de impact van de taxshift op de inkomens en de steeds verdere vrijstelling van de onroerende voorheffing op de kadastrale inkomens).

(1) Serie opcentiemen herberekend volgens factor 1,588 (deling).

Fiscale ontvangsten - 2018-2019

	Jaarrekening 2018		Budget 2019		Evolutie budget 2018-2019
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In miljoen EUR	In EUR/inw.	
Aanvullende personenbelasting	1.925,8	354	2.002,6	304	1,1%
Opcentiemen onroerende voorheffing	2.320,8	294	2.350,1	357	2,1%
Andere aanvullende belastingen	114,0	354	115,6	18	2,6%
Lokale belastingen	738,9	17	733,0	111	0,9%
FISCALE ONTVANGSTEN EN BOETES	5.099,6	778	5.201,3	789	1,5%

Fiscale ontvangsten - Budget 2019

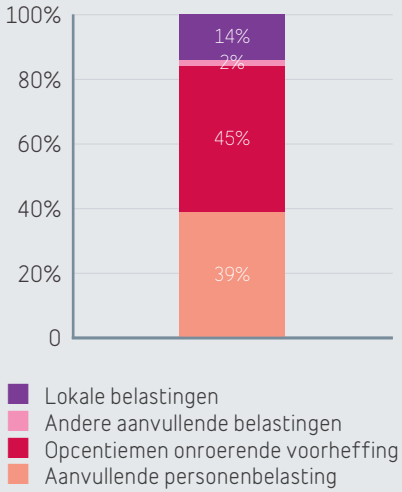

Lokale belastingen - Budget 2019 (in EUR/inw.)

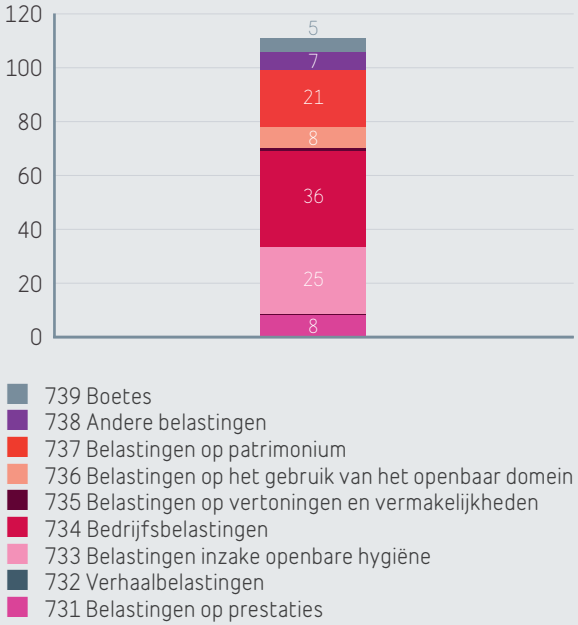

Evolutie gemiddelde aanslagvoeten

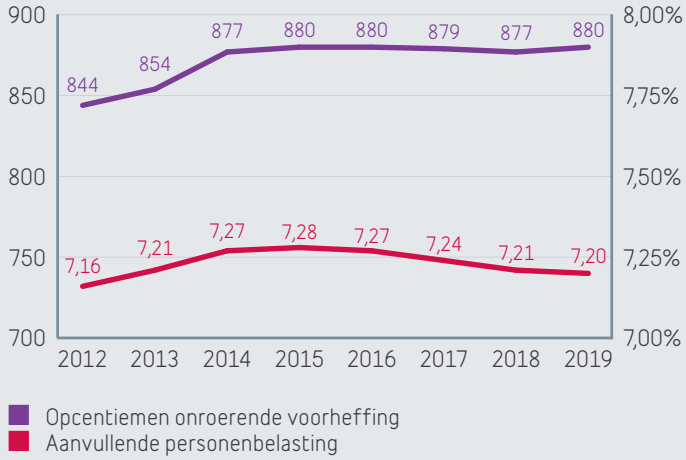

Werkingssubsidies

Gemeenten halen gemiddeld meer dan een derde van hun exploitatie-ontvangsten uit fondsen en werkingssubsidies (voornamelijk Vlaamse overheid). Van de 3,5 miljard euro in het budget 2019, levert het Gemeentefonds alleen al 2,6 miljard euro (74%) op, met een jaarlijkse stijging van 3,5% ter ondersteuning van de beleidsautonomie van gemeenten. Vanaf 2020 voorziet het Vlaamse regeerakkoord 2020-2025 bijkomende financieringslijnen.

INVESTERINGEN

In het budget 2019 voorzien gemeenten een aangehouden investeringsinspanning van 3,1 miljard euro. Ze investeren onder meer in mobiliteit, cultuur, natuur- en milieubeheer, wonen en lokaal gemeentelijk onderwijs. Deze publieke investeringen in lokale dienstverlening vormen een belangrijke investeringsmotor voor de economie.

Met een gerealiseerd investeringsvolume van meer dan 2 miljard euro in 2018 leveren gemeenten een belangrijk deel van de overheidsinvesteringen. Naar het einde toe van de lokale bestuursperiode 2012-2018 worden meer investeringen gerealiseerd (60% tot 70% in plaats van 50%). Ze volgen daarmee een uitgesproken investeringscyclus.

Werkingssubsidies - 2018-2019

	Jaarrekening 2018		Budget 2019		Evolutie budget 2018-2019
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In miljoen EUR	In EUR/inw.	
Gemeentefonds e.a. fondsen	2.452,0	374	2.605,2	395	3,5%
Overige algemene werkingssubsidies	656,6	100	570,0	87	-4,1%
Specifieke werkingssubsidies(1)	332,8	157	340,7	52	-8,9%
WERKINGSSUBSIDIES	3.441,4	631	3.515,9	534	2,7%

(1) Zonder gesubsidieerd onderwijzend personeel (2018: 106 EUR/inw. en 2019: 109 EUR/inw.)

Werkingssubsidies - Budget 2019

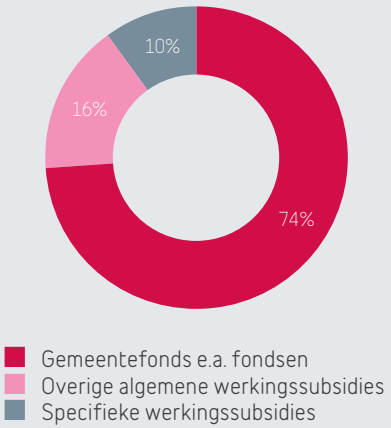

Investeringsuitgaven - 2018-2019

	Jaarrekening 2018		Budget 2019		Evolutie budget 2018-2019
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In miljoen EUR	In EUR/inw.	
INVESTERINGSUITGAVEN (ZONDER FVA)	2.171,3	331	3.111,8	472	1,8%

Investeringen per beleidsdomein (in miljoen EUR)

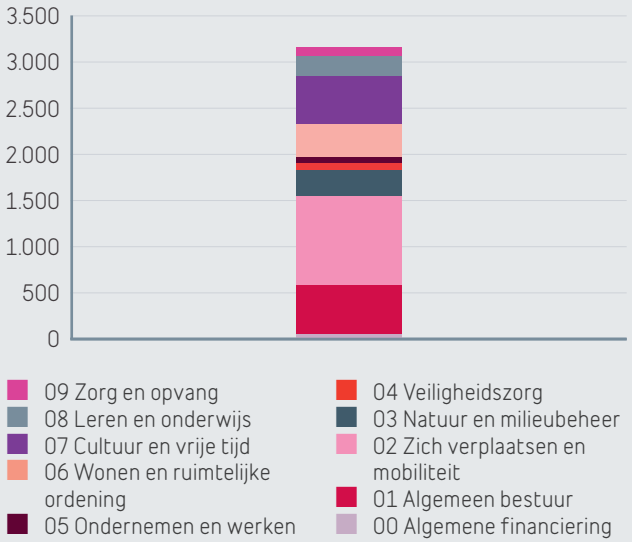

Evolutie investeringen (in miljoen EUR)

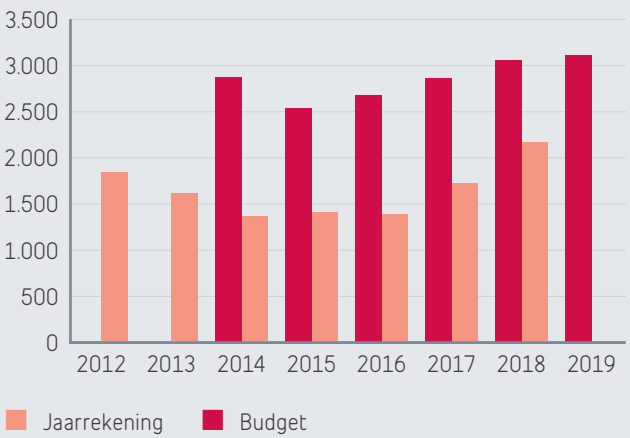

LIQUIDITEITENBUDGET

Het liquiditeitenbudget geeft een overzicht van de exploitatie, investeringsverrichtingen en financiering.

Het exploitatiebudget 2019 sluit positief af en dient als buffer.

Investeringen worden gedeeltelijk gefinancierd via de verkoop van activa en investeringssubsidies, maar deze volstaan niet om die uitgaven te dekken.

Het financieringsbudget voorziet in leningen om op te nemen (+11,4%) als algemene vorm van financiering. In het budget 2019 nemen zowel financieringsuitgaven als -ontvangsten toe en verbetert het budgettair resultaat van het boekjaar, samen met het hogere exploitatieresultaat.

EVENWICHT

Het positieve exploitatiesaldo laat toe om financiële leningschuld af te lossen. Wat daarna overblijft, is de autofinancieringsmarge (AFM): een bijkomende beleidsruimte of buffer die de gemeente bijvoorbeeld in staat stelt om meer investeringen te doen. Bij de budgetopmaak 2019 bedraagt de AFM 340 miljoen euro of 3,4% van de exploitatieontvangsten.

In 2019 neemt deze positieve autofinancieringsmarge van gemeenten toe met 135 miljoen euro of 66%. Dit bewijst dat Vlaamse gemeenten over een zekere buffer beschikken om toekomstige schokken op te vangen, een belangrijk element voor de financiële gezondheid van een bestuur. In de jaarrekening 2018 komt deze buffer hoger uit in vergelijking met het budget, maar deze gaat al enkele jaren in dalende lijn.

Liquiditeitenbudget - 2018-2019

	Jaarrekening 2018		Budget 2019		Evolutie budget 2018-2019
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In miljoen EUR	In EUR/inw.	
EXPLOITATIEBUDGET	1.365,3	208	899,1	136	11,8%
Exploitatie-uitgaven	8.478,8	1.400	9.080,9	1.378	1,1%
Exploitatie-ontvangsten	9.844,1	1.608	9.980,0	1.515	2,0%
INVESTERINGSBUDGET	-1.570,1	-240	-2.284,1	-347	-5,8%
Investeringsuitgaven	2.884,7	440	3.162,4	480	-4,8%
Investeringsontvangsten	1.314,6	201	878,3	133	-24,4%
SALDO EXPLOITATIE EN INVESTERINGEN	-204,7	-31	-1.385,0	-210	-2,6%
FINANCIERING	-306,8	-47	848,0	129	19,7%
Financieringsuitgaven	931,5	142	1.075,9	163	5,6%
Financieringsontvangsten	624,7	95	1.923,9	292	11,4%
BUDGETTAIR RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR	-511,6	-78,1	-537,0	-81	17,8%

Samenstelling liquiditeitenbudget 2019 (in EUR/inw.)

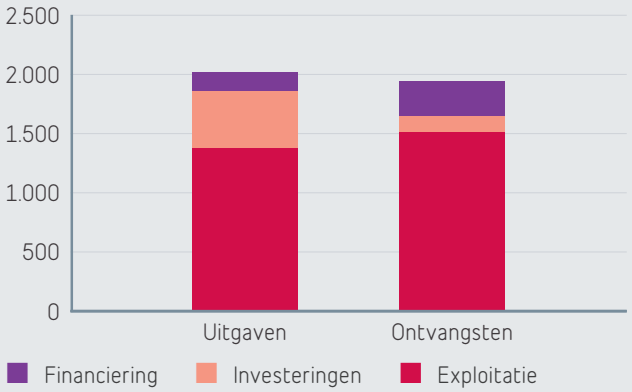

Evolutie van de AFM (in miljoen EUR)

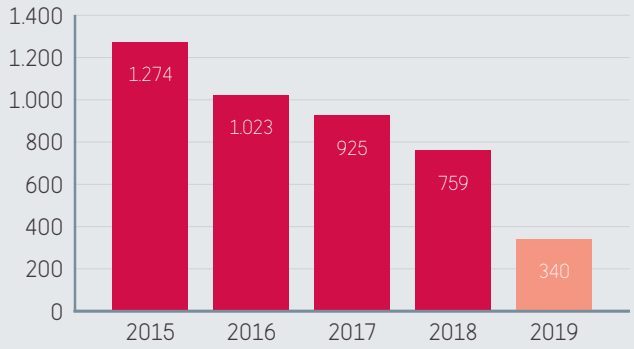

Evenwicht - AFM

	Jaarrekening 2018		Budget 2019		Evolutie budget 2018-2019	In % Exploitatie-ontvangsten
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In miljoen EUR	In EUR/inw.		
AUTOFINANCIERINGSMARGE	766,3	117	7,8%	340	52	3,4%

VLAAMSE OCMW'S

EXPLOITATIE-UITGAVEN

Vlaamse OCMW's schreven in hun budget 2019 voor 3,1 miljard euro in aan exploitatie-uitgaven of 4,7% minder dan het budget van het jaar ervoor. Per inwoner gaat het om 476 euro.

Door de reorganisatie van taken verkleint het OCMW-budget, nu de integratie van gemeente en OCMW een feit is. Ook richten steeds meer OCMW's een OCMW-vereniging op om hun zorgactiviteiten en sociale huur in onder te brengen.

De personeelsuitgaven nemen meer dan de helft (60%) van het budget in, samen met individuele hulpverlening die de OCMW's verstrekken (20%).

Het budget van OCMW-verenigingen voegt voornamelijk personeels- en werkingsuitgaven toe aan de OCMW-cijfers. Het gaat respectievelijk om een extra 85 en 37 euro per inwoner aan exploitatie-uitgaven.

Exploitatie-ontvangsten - 2018-2019

	Jaarrekening 2018		Budget 2019		Evolutie budget 2018-2019
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In miljoen EUR	In EUR/inw.	
Werking	425,9	65	422,7	64	-11,0%
Personeel	1.883,9	287	1.886,1	286	-6,6%
Individuele hulpverlening door het OCMW	581,1	89	620,4	94	1,4%
Toegestane werkingssubsidies	116,4	18	144,1	22	23,4%
Andere operationele uitgaven	14,3	2	14,5	2	0,0%
Financiële uitgaven[1]	48,7	7	46,6	7	-11,2%
EXPLOITATIE-UITGAVEN	3.070,4	469	3.134,4	476	-4,7%

(1) Met rentelasten, kapitaalaflossing van leningen niet inbegrepen (BBC).

Exploitatie-uitgaven - Budget 2019

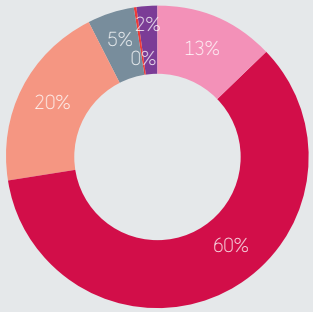

- Werking
- Personeel
- Individuele hulpverlening door het OCMW
- Toegestane werkingssubsidies
- Andere operationele uitgaven
- Financiële uitgaven

Uitgaven per type personeel - Budget 2019

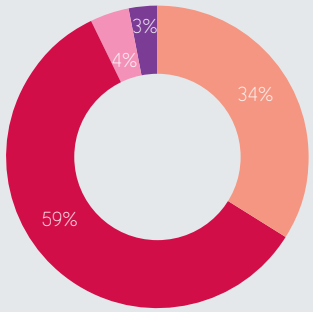

- Politiek personeel
- Vastbenoemd personeel
- Niet-vastbenoemd personeel
- Andere personeelskosten

Personeelsuitgaven

In vergelijking met het jaar ervoor kwam volgens RSZ-statistieken het personeelsbestand van Vlaamse OCMW's eind 2018 uit op 33.653 voltijdse equivalenten (vte), een afname van 3.268 vte's of 8,9%. Deze vte's gingen richting OCMW-verenigingen(1), die het aantal contractuelen stevig zagen toenemen (+3.099 vte's) tegenover in mindere mate het aantal vastbenoemden (+127 vte's).

Het aandeel vastbenoemden neemt in 2018 lichtjes verder af voor OCMW's (tot 25,9%) en voor OCMW-verenigingen (tot 18%). Deze laatste stellen dus meer dan 80% contractuelen te werk.

Individuele hulpverlening door het OCMW

De Vlaamse OCMW's ramen in 2019 om voor 620 miljoen euro individuele hulpverlening te verstrekken. Dit gaat voornamelijk om het leefloon (400 miljoen euro). Slechts een deel van deze uitgaven wordt ook werkelijk gedragen door het OCMW. De federale overheid financiert immers naargelang het type leefloon 60 tot 100%, in het kader van het recht op maatschappelijke integratie (RMI).

De toename in het OCMW-budget 2019 is beperkt (+1,4%). Berekend per inwoner gaat het om 94 euro aan hulpverlening. In grote en regionale steden liggen deze bedragen hoger (gemiddeld 154 euro per inwoner).

Volgens statistieken van de POD Maatschappelijke Integratie telde Vlaanderen einde 2018 41.462 begunstigden voor het RMI of 6 begunstigden per 1.000 inwoners.

(1) RSZ-statistiek: Verenigingen hoofdstuk 12.

OCMW en OCMW-voorzieningen - Budget 2019
(in EUR/inw.)

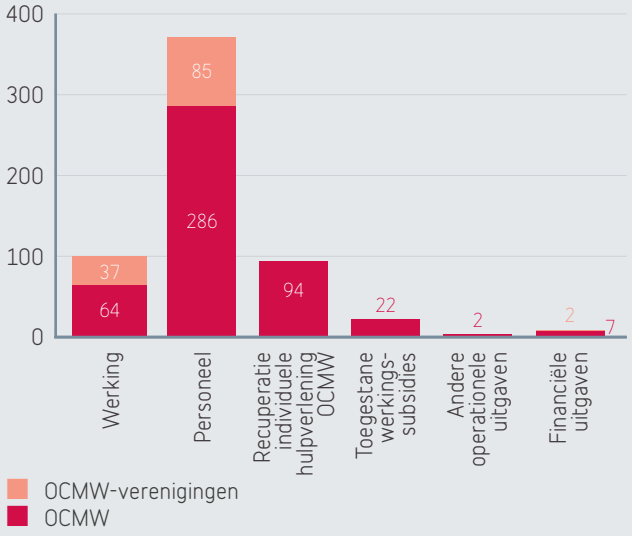

Individuele hulpverlening door het OCMW
(in miljoen EUR)

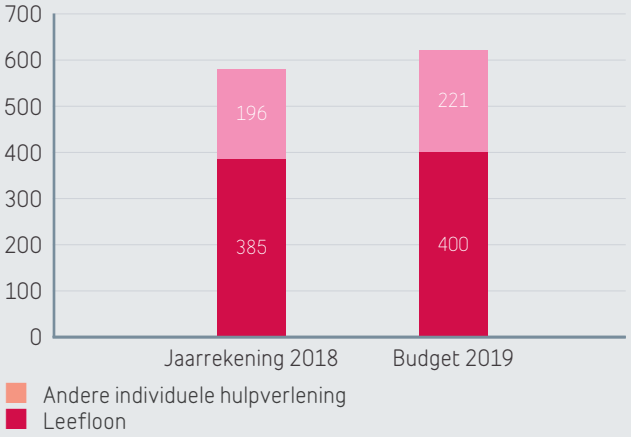

Evolutie van het aantal begunstigden RMI

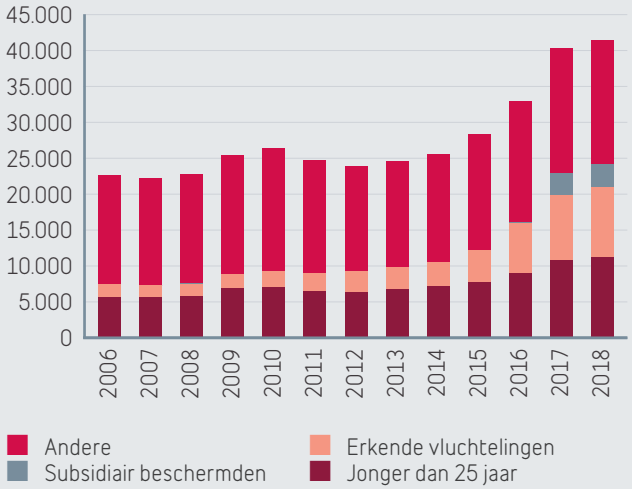

OCMW en OCMW-voorzieningen - Budget 2019
(in EUR/inw.)

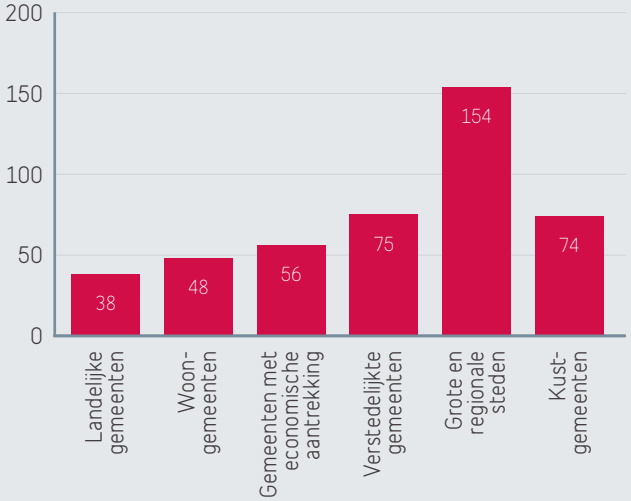

Toegestane werkingssubsidies

Vlaamse OCMW's staan in het budget 2019 voor 144 miljoen euro werkingssubsidies toe, voornamelijk aan OCMW-verenigingen (73,8 miljoen euro), gezinnen (43,9 miljoen euro) en vzw's (19,9 miljoen euro).

EXPLOITATIE-ONTVANGSTEN

In het budget 2019 van Vlaamse OCMW's leveren werkingssubsidies 59% van de ontvangsten, naast 29% uit de werking en uit eigen activiteiten.

De belangrijkste bijdragen komen van de gemeente en van specifieke werkingssubsidies zoals het leefloon, terugbetaald door de federale overheid. Door de geleidelijke integratie van gemeente en OCMW loopt de gemeentetoelage terug.

Exploitatie-ontvangsten - 2018-2019

	Jaarrekening 2018		Budget 2019		Evolutie budget 2018-2019
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In miljoen EUR	In EUR/inw.	
Ontvangsten uit werking	986,3	151	900,4	137	-11,2%
Werkingssubsidies	1.893,3	289	1.794,7	272	-8,5%
Recuperatie individuele hulpverlening OCMW	113,1	17	120,0	18	-1,4%
Andere operationele ontvangsten	230,0	35	233,2	35	-1,9%
Financiële opbrengsten	11,0	2	10,2	2	-10,6%
EXPLOITATIE-ONTVANGSTEN	3.233,6	493	3.058,6	464	-8,6%

Werkingssubsidies - 2018-2019

	Jaarrekening 2018		Budget 2019		Evolutie budget 2018-2019
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In miljoen EUR	In EUR/inw.	
Gemeentefonds e.a. fondsen	137,0	21	137,2	21	2,6%
Gemeentetoelage	891,5	136	787,2	119	-16,5%
Overige algemene werkingssubsidies	107,2	16	94,2	14	2,8%
Specifieke werkingssubsidies	757,6	116	776,1	118	-2,0%
WERKINGSSUBSIDIES	1.893,3	289	1.794,7	272	-8,5%

Exploitatie-ontvangsten - Budget 2019

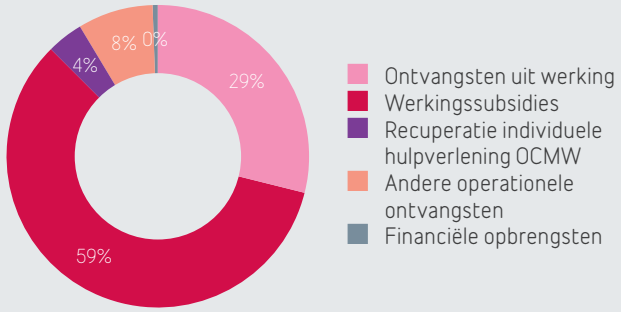

Werkingssubsidies - Budget 2019

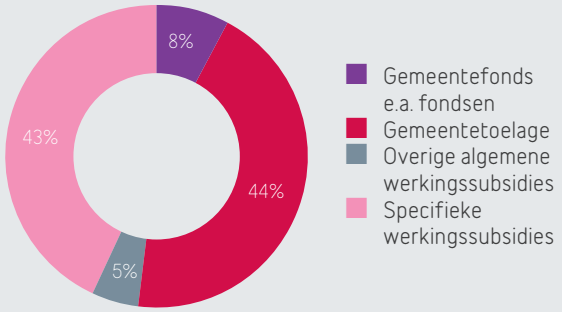

EVENWICHT

Tot 2018 noteerden de Vlaamse OCMW's in hun jaarrekening een positieve autofinancieringsmarge (AFM) voor bijkomende beleidsruimte. Dat laatste jaar bedroeg de buffer 99 miljoen euro of 3,1% van de exploitatie-ontvangsten. In 2018 legden de OCMW-verenigingen daar 39 miljoen euro bovenop.

INVESTERINGEN

De investeringsuitgaven van de Vlaamse OCMW's nemen al enkele jaren af, tot 258 miljoen euro in de jaarrekening 2018. De OCMW-verenigingen investeerden in 2018 op hun beurt 123,4 miljoen euro.

Evenwicht OCMW's - AFM

	Jaarrekening 2018			Budget 2019		
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In % Exploitatie-ontvangsten	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In % Exploitatie-ontvangsten
AUTOFINANCIERINGSMARGE	99,3	15,1	3,1%	-139,7	-21	-4,6%

Investeringsuitgaven OCMW's - 2018-2019

	Jaarrekening 2018		Budget 2019		Evolutie budget 2018-2019
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In miljoen EUR	In EUR/inw.	
INVESTERINGSUITGAVEN (ZONDER FVA)	258,1	39	135,1	21	-40,2%

Evolutie AFM (in miljoen EUR)

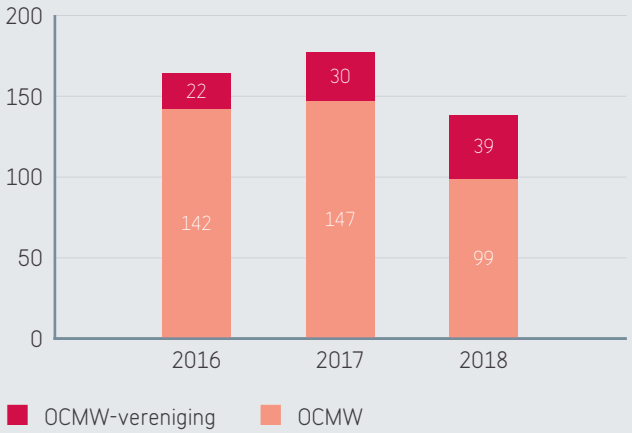

Samenstelling liquiditeitenbudget 2019 (in EUR/inw.)

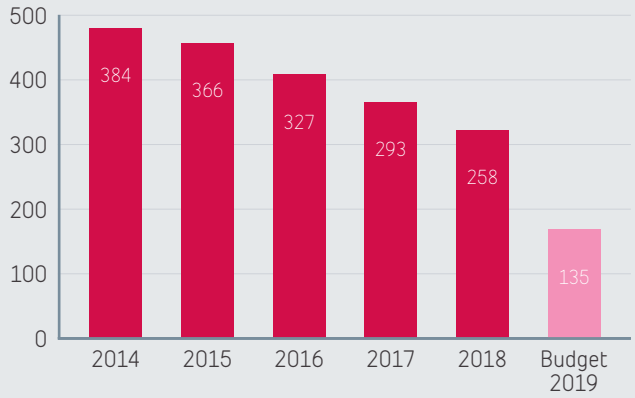

VLAAMSE PROVINCIES

EXPLOITATIE-UITGAVEN

De Vlaamse provincies schreven in hun budget 2019 voor 728,9 miljoen euro in aan exploitatie-uitgaven, dit is 2,8% minder dan het budget van het jaar ervoor. Per inwoner gaat het om 111 euro. De autonome provinciebedrijven (APB) voegen daar 134 miljoen euro exploitatie-uitgaven aan toe of 20 euro per inwoner.

De jaarrekening 2018 toont dat er in werkelijkheid minder werd uitgegeven dan begroot (met een realisatiegraad van gemiddeld 88,7%). Dat jaar werden immers de bevoegdheden van de provincies herschikt, waardoor die hun budget en activiteiten zagen afgeslankt.

Samen met de werkingssubsidies die de provincies toestaan (27%), nemen de personeelsuitgaven het grootste deel van het budget (48%) in.

Dit weerspiegelt zich voor provincies en hun APB's in de beleidsdomeinen onderwijs, cultuur, ondernemen en milieubeheer. Een groot deel van hun budget besteden de provincies vooral aan algemeen bestuur.

Personeelsuitgaven

In vergelijking met het jaar ervoor kwam volgens RSZ-statistieken het personeelsbestand van Vlaamse provincies (en APB's) eind 2018 uit op 4.790 voltijdse equivalenten (vte), een daling van 397 vte's of 7,7% in vergelijking met het jaar ervoor.

Exploitatie-uitgaven - 2018-2019

	Jaarrekening 2018		Budget 2019		Evolutie budget 2018-2019
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In miljoen EUR	In EUR/inw.	
Werking	170,2	26	197,0	30	-3,7%
Personeel[1]	306,0	47	347,7	53	0,9%
Toegestane werkingssubsidies	170,4	26	170,5	26	-8,4%
Andere operationele uitgaven	2,8	0	3,7	1	-3,5%
Financiële uitgaven[2]	15,6	2	9,9	2	-7,6%
EXPLOITATIE-UITGAVEN	665,0	101	728,9	111	-2,8%

(1) Zonder loonsubsidies onderwijzend personeel (2018: 21 EUR/inw. en 2019: 18 EUR/inw.)
(2) Met rentelasten, kapitaalaflossing van leningen niet inbegrepen (BBC)

Exploitatie-uitgaven - Budget 2019

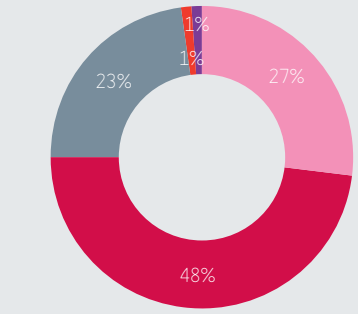

Uitgaven per type personeel - Budget 2019

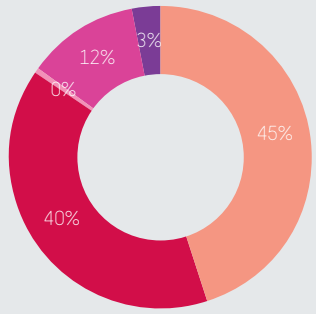

De verhouding van de contractuele ambtenaren ten opzichte van het vastbenoemd personeel neemt einde 2018 verder toe tot 60,6%.

Toegestane werkingssubsidies

Vlaamse provincies staan in het budget 2019 voor 170,5 miljoen euro werkingssubsidies toe, voornamelijk aan hun APB's (48 miljoen euro) en vzw's (75,6 miljoen euro).

EXPLOITATIE-ONTVANGSTEN

In het budget 2019 van de Vlaamse provincies leveren belastingontvangsten liefst 82% van de totale exploitatie-ontvangsten (774,9 miljoen euro of 118 euro per inwoner) op, gevolgd door werkingssubsidies (11%) en ontvangsten uit werking en eigen activiteiten (5%). Met een lichte verhoging van 0,8%, blijven de exploitatie-ontvangsten in 2019 op peil.

APB's noteren in het budget 2019 bijkomend 62 miljoen euro aan exploitatie-ontvangsten of 9 euro per inwoner.

De jaarrekening 2018 toont aan dat er in werkelijkheid net iets meer ontvangsten waren dan begroot (met een realisatiegraad van gemiddeld 101,7%), voornamelijk door de realisatie van de fiscale ontvangsten (104,7%).

Exploitatie-uitgaven van provincies en APB's per beleidsdomein - Budget 2019 (in EUR/inw.)

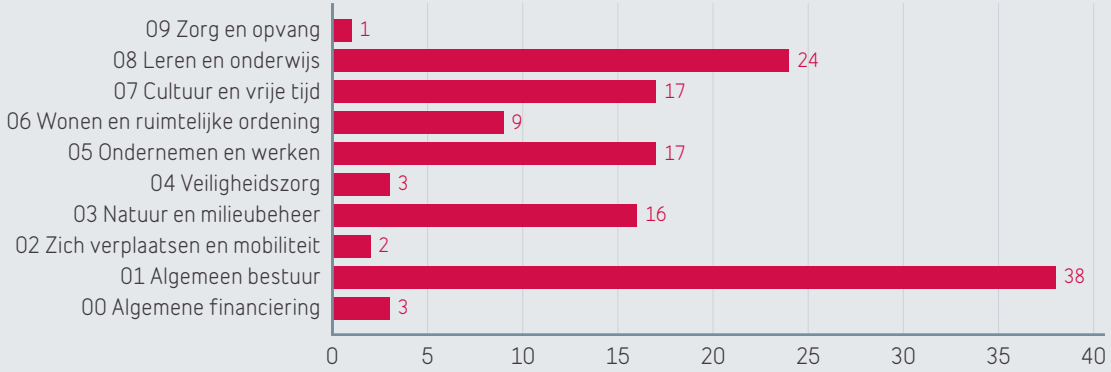

Exploitatie-ontvangsten – 2018-2019

	Jaarrekening 2018		Budget 2019		Evolutie budget 2018-2019
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In miljoen EUR	In EUR/inw.	
Ontvangsten uit werking	44,8	7	41,6	6	-2,6%
Fiscale ontvangsten	645,4	98	630,9	96	2,4%
Werkingssubsidies(1)	200,5	31	82,1	12	6,1%
Andere operationele ontvangsten	21,4	3	10,5	2	-45,1%
Financiële opbrengsten	5,3	1	9,7	1	-28,8%
EXPLOITATIE-ONTVANGSTEN	917,4	140	774,9	117,6	0,8%

(1) Zonder loonsubsidies onderwijzend personeel (2018: 21 EUR/inw. en 2019: 18 EUR/inw.)

Exploitatie-ontvangsten - Budget 2019

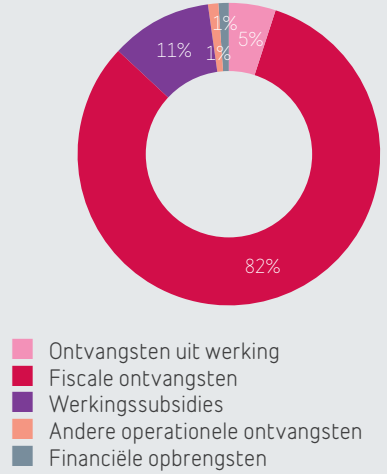

Fiscale ontvangsten

Gemiddeld leveren de opcentiemen op de onroerende voorheffing (OVH) 71% van de belastingontvangsten. De lokale belastingen die provincies zelf heffen, vullen de belastingontvangsten verder aan. Elke provincie kreeg omwille van hun nieuwe taakstelling in 2018 een maximumtarief opgelegd voor de onroerende voorheffing. Na een terugval van deze belastingontvangsten ramen de provincies een toename van 2,4% in het budget 2019.

Werkingssubsidies

Provincies halen gemiddeld 12 euro per inwoner van hun exploitatie-ontvangsten uit werkingssubsidies, voornamelijk specifieke werkingssubsidies die de Vlaamse overheid toekent voor verschillende beleidsdomeinen.

INVESTERINGEN

In het budget 2019 voorzien provincies een aangehouden investeringsinspanning van 239 miljoen euro.

Samen met hun APB's investeren ze voornamelijk in de beleidsdomeinen onderwijs, cultuur, ondernemen en milieubeheer en gaat er een groot deel van het provinciebudget naar investeringen voor algemeen bestuur.

Fiscale ontvangsten - 2018-2019

	Jaarrekening 2018		Budget 2019		Evolutie budget 2018-2019
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In miljoen EUR	In EUR/inw.	
Opcentiemen onroerende voorheffing	452,8	69	445,7	68	2,3%
Lokale belastingen	192,6	29	185,2	28	2,5%
FISCALE ONTVANGSTEN	645,4	98	630,9	96	2,4%

Werkingssubsidies - 2018-2019

	Jaarrekening 2018		Budget 2019		Evolutie budget 2018-2019
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In miljoen EUR	In EUR/inw.	
Algemene werkingssubsidies	18,5	3	19,4	3	9,3%
Specifieke werkingssubsidies(1)	46,5	7	62,7	10	5,1%
WERKINGSSUBSIDIES	65,1	31	82,1	12	6,1%

(1) Zonder loonsubsidies onderwijzend personeel (2018: 21 EUR/inw. en 2019: 18 EUR/inw.)

Opcentiemen onroerende voorheffing per provincie - Budget 2019

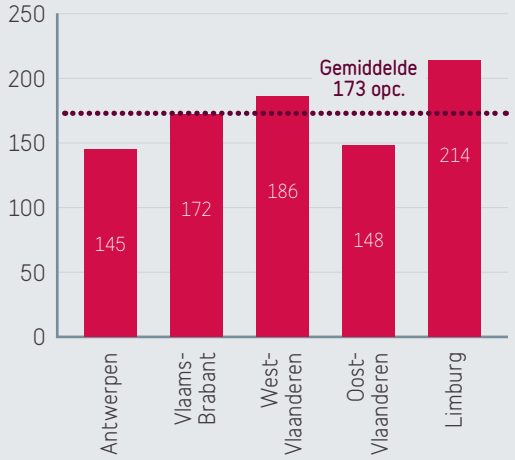

Investeringsuitgaven - 2018-2019

	Jaarrekening 2018		Budget 2019		Evolutie budget 2018-2019
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In miljoen EUR	In EUR/inw.	
INVESTERINGS-UITGAVEN (ZONDER FVA)	201,2	31	238,9	36	16,6%

Exploitatie-uitgaven en investeringen per beleidsdomein (in miljoen EUR)

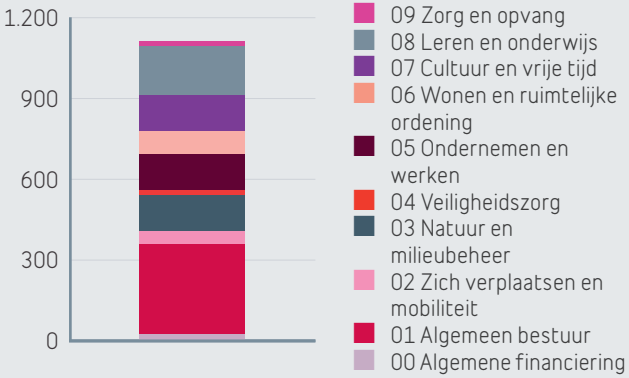

LIQUIDITEITENBUDGET

Het liquiditeitenbudget geeft een overzicht van de exploitatie, investeringsverrichtingen en financiering.

Het exploitatiebudget 2019 sluit positief af en dient als buffer.

Investeringen worden gedeeltelijk gefinancierd via de verkoop van activa en investeringssubsidies.

Het financieringsbudget voorziet in leningen om op te nemen (+12,4%) als algemene vorm van financiering. In het budget 2019 nemen de financieringsuitgaven verder af (vereffening van financiële schulden) en gaat het budgettair resultaat van het boekjaar achteruit, ondanks het hogere exploitatieresultaat.

EVENWICHT

Het positieve exploitatiesaldo laat toe om financiële leningschuld af te lossen. Wat daarna overblijft, is de autofinancieringsmarge (AFM): een bijkomende beleidsruimte of buffer. Bij de budgetopmaak 2019 is de AFM lichtjes negatief (-7,2 miljoen euro) of -0,9% van de exploitatie-ontvangsten. In de jaarrekening 2018 is de AFM een pak hoger met 9,5% van de exploitatie-ontvangsten.

Liquiditeitenbudget - 2018-2019

		Jaarrekening 2018		Budget 2019		Evolutie budget 2018-2019
		In miljoen EUR	In EUR/inw.	In miljoen EUR	In EUR/inw.	
I.	EXPLOITATIEBUDGET	252,4	39	46,0	7,0	-7,6%
I.A.	Exploitatie-uitgaven	665,0	101	728,9	110,6	-2,8%
I.B.	Exploitatie-ontvangsten	917,4	140	774,9	117,6	0,8%
II.	INVESTERINGSBUDGET	-131,8	-20	-200,4	-30	-81,3%
II.A.	Investeringsuitgaven	235,5	36	239,2	36,3	15,8%
II.B.	Investeringsontvangsten	103,7	16	38,8	5,9	-59,6%
SALDO EXPLOITATIE EN INVESTERINGEN		120,6	18	-154,4	-23,4	-69,0%
III.	ANDERE	-12,7	-2	-1,4	0	95,9%
III.A.	Financieringsuitgaven	81,7	12	84,3	12,8	-21,1%
III.B.	Financieringsontvangsten	69,0	11	82,9	12,6	12,4%
IV.	BUDGETTAIR RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR	107,9	16,5	-155,8	-23,6	-25,2%

Evenwicht OCMW's - AFM

	Jaarrekening 2018			Budget 2019		
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In % Exploitatie-ontvangsten	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In % Exploitatie-ontvangsten
AUTOFINANCIERINGSMARGE	87,4	13,3	9,5%	-7,2	-1	-0,9%

Samenstelling liquiditeitenbudget 2019 (in EUR/inw.)

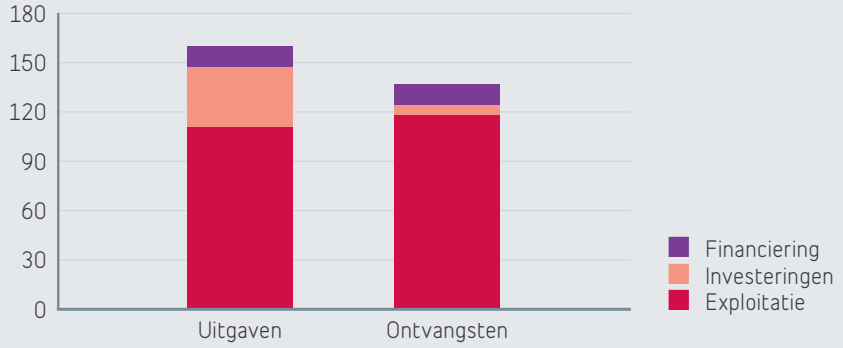

VLAAMSE POLITIEZONES

Sinds de fusie van meerdere Vlaamse politiezones telt Vlaanderen in 2019 109 zones. De federale wetgever bepaalde 5 categorieën of clusters op basis van de verstedelijkingsgraad van de gemeenten die deel uitmaken van een politiezone. Elke zone behoort tot 1 van de 5 clusters.

Deze politiezones bedienen elk gemiddeld 2 tot 3 gemeenten en bereiken tussen 40.000 en 50.000 inwoners in eerder landelijke politiezones met een lagere bevolkingsdichtheid en meer dan 100.000 inwoners in verstedelijkte zones.

EXPLOITATIE-UITGAVEN

De Vlaamse politiezones schreven in hun budget 2019 voor 1.689,5 miljoen euro in aan exploitatie-uitgaven(1) of 5,6% meer dan het jaar ervoor. Per inwoner gaat het om 259 euro.

De personeelsuitgaven nemen het grootste deel van het budget (85%) in, samen met de werkingsuitgaven (12%).

Het uitgavenniveau verschilt sterk per cluster. Sterk verstedelijkte zones geven meer dan 500 euro per inwoner uit of meer dan het dubbele in vergelijking met politiezones in meer landelijk gebied.

(1) Om te kunnen extrapoleren verzamelde Belfius Research 81 van de 109 begrotingen 2019 van de Vlaamse politiezones. Die vertegenwoordigen 70% van de bevolking.

Voornaamste kenmerken van Vlaamse politiezones

	Aantal politiezones	Gemiddeld aantal gemeenten	Gemiddelde bevolking	Gemiddelde bevolkings-dichtheid (inw./km2)
Cluster 1 (sterk verstedelijkt)	2	1,0	394.077	2.176
Cluster 2	11	2,9	104.468	713
Cluster 3	32	2,3	48.095	503
Cluster 4	41	2,8	49.445	400
Cluster 5 (zeer landelijk)	23	3,3	41.042	272
TOTAAL	109	2,7	59.152	478

Exploitatie-uitgaven van Vlaamse politiezones - Budget 2019

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie budget 2018-2019
Personeel	1.440,2	221	5,9%
Werking	196,7	30	5,5%
Overdrachten	17,4	3	0,2%
Schulduitgaven	35,2	5	-0,9%
TOTALE UITGAVEN EIGEN DIENSTJAAR	1.689,5	259	5,6%

Exploitatie-uitgaven per cluster van politiezone - Budget 2019 (in EUR/inw.)

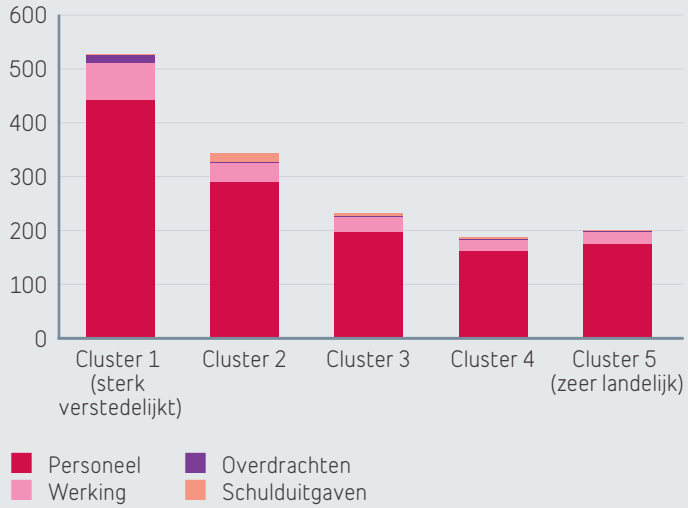

Exploitatie-ontvangsten - Budget 2019

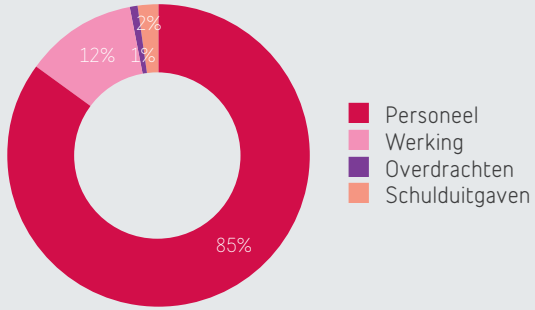

Personeelsuitgaven

In vergelijking met het jaar ervoor kwam eind 2018 volgens RSZ-statistieken het personeelsbestand van de Vlaamse politiezones uit op 17.009 voltijdse equivalenten (vte) of een lichte stijging van 173 vte's of 1%.

In tegenstelling tot gemeenten en OCMW's, bestaat het merendeel van het personeel in de politiezones uit vastbenoemden (+128 vte's) en schommelt hun aandeel eind 2018 rond 95,6%.

Gemiddeld telt een politiezone 156 personeelsleden. Het personeelskader is echter niet volledig ingevuld, naargelang van de cluster tussen 90% en 99% van het beoogde personeelsaantal.

EXPLOITATIE-ONTVANGSTEN

Vooral de gemeenten dragen bij in de exploitatie-ontvangsten van politiezones: 66% t.o.v. 34% aan federale toelagen.

In de sterk verstedelijkte zones gaat dit om 420 euro per inwoner t.o.v. gemiddeld minder dan 200 euro per inwoner voor zones uit de andere clusters.

De federale toelagen zouden in 2019 echter sterker toenemen dan de gemeentetoelagen (+4,7%).

EVENWICHT

In het budget 2019 noteren de politiezones een licht tekort voor het eigen dienstjaar van 26,7 miljoen euro of 1,6% van de ontvangsten. Dit wordt ruimschoots gecompenseerd door de saldi van de vorige dienstjaren, waardoor een overschot van 32,7 miljoen euro of 5 euro per inwoner voor het algemeen totaal wordt bereikt.

Personeelskader per cluster van Vlaamse politiezones - 31.12.2018

	Gemiddeld personeelsbestand (vte) per zone	% vte tov kader
Cluster 1 (sterk verstedelijkt)	2.000,4	98,9%
Cluster 2	308,4	92,5%
Cluster 3	111,9	91,1%
Cluster 4	99,5	90,7%
Cluster 5 (zeer landelijk)	83,5	94,1%
TOTAAL	155,7	93,3%

Exploitatie-ontvangsten van Vlaamse politiezones - Budget 2019

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie budget 2018-2019
Prestaties	9,5	1	24,2%
Overdrachten	1.647,3	253	5,4%
Federale toelagen	539,3	83	8,2%
Gemeentelijke toelagen	1.046,9	161	4,7%
Andere	61,2	9	-4,1%
Schuldontvangsten	6,0	1	0,0%
TOTALE ONTVANGSTEN EIGEN DIENSTJAAR	1.662,8	255	5,5%

Gemeentelijke en federale toelagen per cluster van politiezone - Budget 2019 (in EUR/inw.)

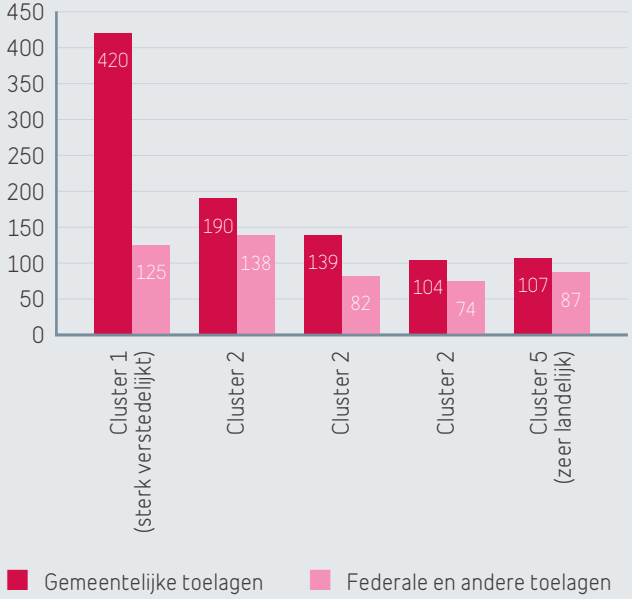

Exploitatie-ontvangsten - Budget 2019

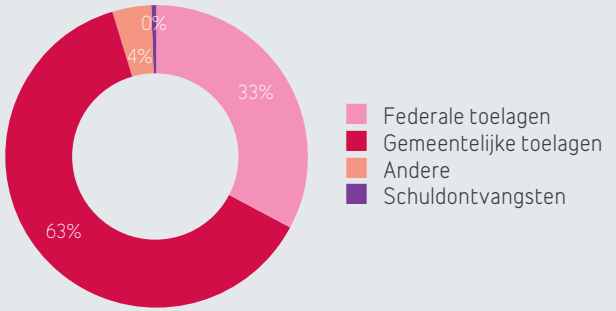

Saldi van de Vlaamse politiezones - Budget 2019

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	% tov Ontvangsten eigen dienstjaar
Ontvangsten eigen dienstjaar	1.662,8	255	
Uitgaven eigen dienstjaar	1.689,5	259	
SALDO EIGEN DIENSTJAAR	-26,7	-4	-1,6%
SALDO ALGEMEEN TOTAAL	32,7	5	2,0%

VLAAMSE HULPVERLENINGSZONES

Na de hervorming van de Civiele Veiligheid in 2007 werden de vroegere gemeentelijke brandweerdiensten gegroepeerd in 20 Vlaamse hulpverleningszones.

Die zones bedienen elk gemiddeld 15 gemeenten en gemiddeld meer dan 300.000 inwoners.

EXPLOITATIE-UITGAVEN

19 Vlaamse hulpverleningszones schreven in hun budget 2019 voor 447,4 miljoen euro in aan exploitatie-uitgaven of 4,1% meer dan het budget van het jaar ervoor. Per inwoner gaat het om 74 euro.

De personeelsuitgaven nemen het grootste deel van het budget (78%) in, samen met de werkingsuitgaven (18%).

Personeelsuitgaven

In vergelijking met het jaar ervoor kwam volgens RSZ-statistieken het personeelsbestand van de Vlaamse hulpverleningszones eind 2018 uit op 3.476 voltijdse equivalenten (vte), een lichte daling van 44 vte's of 1,3%.

In tegenstelling tot gemeenten en OCMW's, en net zoals bij de politiezones, bestaat het merendeel van het personeel in de hulpverleningszones uit vastbenoemden en neemt einde 2018 hun aandeel verder toe (+36 vte's) tot 89,8%.

Gemiddeld telt een hulpverleningszone 174 personeelsleden.

Kenmerken per provincie

	Aantal zones	Aantal gemeenten	Gemiddeld aantal gemeenten per zone	Gemiddelde bevolkings-grootte per zone
Antwerpen	5	69	13,8	371.597
Vlaams-Brabant	2	65	32,5	573.088
West-Vlaanderen	4	64	16	298.949
Oost-Vlaanderen	6	60	10	252.511
Limburg	3	42	14	291.349
TOTAAL	20	300	15	329.453

Exploitatie-uitgaven – 2018-2019

	Budget 2019		
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie budget 2018-2019
Werking	80,4	13	1,6%
Personeel	350,5	58	4,4%
Overdrachten	7,2	1	4,2%
Schulduitgaven	9,3	2	18,9%
TOTALE EXPLOITATIE-UITGAVEN	447,4	74	4,1%

Exploitatie-uitgaven - Budget 2019

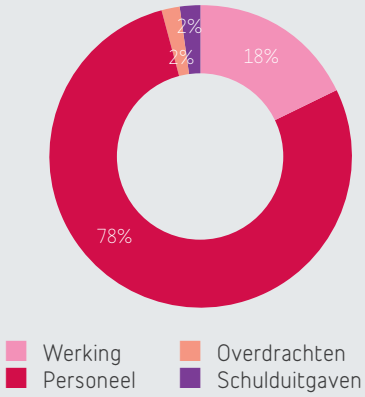

EXPLOITATIE-ONTVANGSTEN

Vooral de gemeenten dragen sterk bij in de exploitatie-ontvangsten van de hulpverleningszones, met 53 euro per inwoner volgens het budget 2019 of 74% van het totaal. De gemeentetoelage verhoogt lichtjes met 3,7%.

In het budget 2019 gaan de ontvangsten van prestaties wel gevoelig achteruit (-19,2%). Dit heeft te maken met de ambulancedienst en wordt gecompenseerd door een hogere federale toelage (+4,6%).

In verhouding komt de gemeentetoelage uit op 78,6% ten opzichte van 21,4% aan federale toelagen.

INVESTERINGEN

In het budget 2019 voorzien de hulpverleningszones een investeringsinspanning van 63,2 miljoen euro, wat 5,6% minder is dan in het budget van het jaar ervoor. De investeringen gaan voornamelijk naar gebouwen (brandweerkazernes) en voertuigen.

EVENWICHT

De hulpverleningszones noteren in het budget 2019 een licht tekort voor het eigen dienstjaar van 4,1 miljoen euro of 0,9% van de ontvangsten. Dit wordt ruimschoots gecompenseerd door de saldi van de vorige dienstjaren, waardoor ze een overschot halen van 18,3 miljoen euro of 3 euro per inwoner voor het algemeen totaal.

Exploitatie-ontvangsten - 2018-2019

	Budget 2019		
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie budget 2018-2019
Ontvangsten uit prestaties	25,2	4	-19,2%
Ontvangsten uit overdrachten	418,1	69	4,5%
Federale basistoelagen	29,2	5	4,6%
Aanvullende federale toelagen	58,6	10	3,1%
Gemeentetoelagen	322,5	53	3,7%
Ontvangsten uit schulden	0,0	0	0,8%
TOTALE EXPLOITATIE-ONTVANGSTEN	443,3	73	2,8%

Saldi - 2018-2019

	Budget 2019		
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	% tov ontvangsten eigen dienstjaar
EXPLOITATIESALDO EIGEN DIENSTJAAR	-4,1	-1	-0,9%
Overboekingen	-9,4	-2	-2,1%
Saldo vorige dienstjaren	31,8	5	7,2%
SALDO ALGEMEEN TOTAAL	18,3	3	4,1%

Exploitatie-ontvangsten - Budget 2019

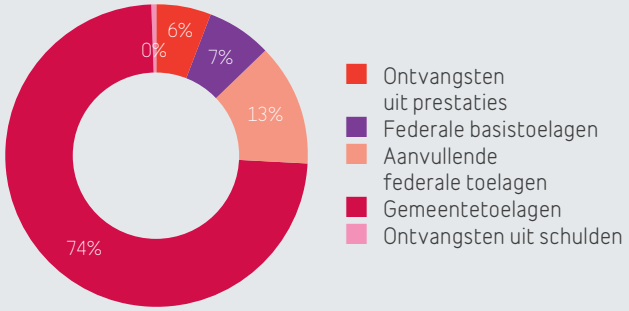

Verhouding van de toelagen

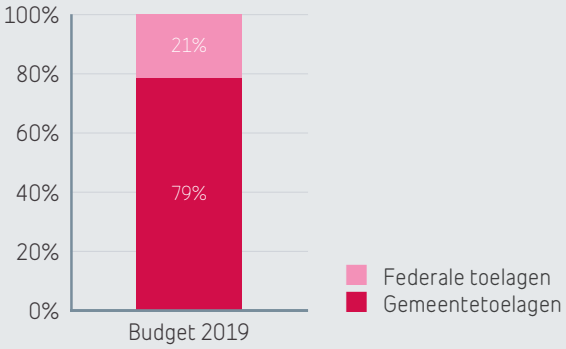

Bestemming van de investeringsuitgaven - Budget 2019

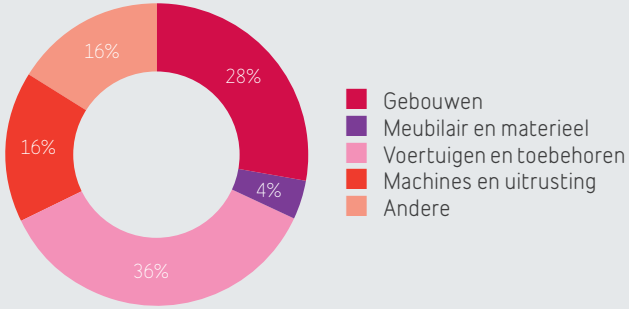

Verantwoordelijke uitgever: Belfius Bank – Karel Rogierplein 11 – 1210 Brussel –
IBAN BE23 0529 0064 6991 – BIC GKCC BE BB RPR Brussel – BTW BE 0403 201 185 – FSMA nr 19649 A

Belfius
Bank & Verzekeringen